

Doc. Ing. Dalibor ROZEHNAL, Ph.D.
Katedra letecké techniky
Univerzita obrany
Kounicova 65
662 10 BRNO

Oponentní posudek disertační práce

Název práce: **Analýza proudění v labyrintových ucpávkách malého turbovrtulového motoru**

Autor práce: **Ing. Michal ČÍŽEK**

Předložená doktorská disertační práce s názvem „**Analýza proudění v labyrintových ucpávkách malého turbovrtulového motoru**“ je zaměřena do oblasti vnitřní aerodynamiky proudění plynů v leteckých lopatkových motorech (LLM). Práce se detailně zabývá změnami stavových veličin, především celkové teploty, proudícího plynu při jeho průchodu labyrintovými ucpávkami LLM.

A. Aktuálnost zvoleného tématu

Téma disertační práce je velmi aktuální a žádané. Je zaměřené na proudění plynu v labyrintových ucpávkách motoru, které významně ovlivňuje výkonové parametry LLM. Práce obsahuje jak numerické modely řešení, tak i jejich ověření na experimentálním laboratorním zařízení a měření na skutečném malém proudovém motoru.

B. Cíle práce (*zhodnocení vytčených cílů práce a zhodnocení, jak disertant stanovené cíle splnil*)

Vytčené cíle doktorské práce jak teoretické, tak i praktické jsou uvedeny na str. 8. Cíle práce jsou formulovány jasně, reálně a srozumitelně ve třech bodech. Jsou zaměřeny na vytvoření modelu pro výpočet teploty plynu v labyrintové ucpávce leteckého turbínového motoru, dále na ověření a porovnání hodnot získaných z CFD simulací a z experimentálních měření jak na zkušebním zařízení, tak i měření na malém LLM. Posledním cílem práce je návrh inovativního přístupu k hodnocení proudění v labyrintových ucpávkách LLM.

C. Zvolené metody zpracování a postup řešení (*vyjádření ke zvoleným metodám a k postupu řešení problému*)

Práce obsahuje jak teoretickou část, která obsahuje numerické modely řešení využívající CFD simulací, tak i experimentální ověření teoretických výsledků. Použité metody jsou zvoleny komplexně tak, aby zahrnovaly ucelený přístup k řešení problematice a umožnily jejich srovnání resp. objasnění výhod a nedostatků při aplikaci jednotlivých přístupů řešení. Disertant využíval při řešení proudění plynu v labyrintových ucpávkách LLM moderní profesionální SW nástroj Ansys CFX. Pro získání celkových hodnot teplot a tlaků proudícího

plynu v labyrintové ucpávce využil zkušební zařízení ústavu a měřicího stanoviště s malým proudovým motorem.

D. Zhodnocení výsledků dosažených disertantem (vyjádření k výsledkům práce s uvedením konkrétního přínosu studenta)

Disertant ve své práci na str. 46 detailně zpracoval a analyzoval výsledky numerického řešení proudění plynu v labyrintové ucpávce tvořené čtyřmi, pěti a šesti břity a to pro tři různé radiální vůle. Vyhodnocovanými veličinami byly průběhy statických tlaků, celkových teplot, hmotnostního průtoku, celkové entalpie, průtokového koeficientu, Machova a Reynoldsova čísla. Vypočtené vyhodnocované veličiny byly ověřovány měřeními na laboratorním zařízení při 14-ti otáčkových režimech a dvou radiálních vůlích. Na zkušebním motoru, který měl konstantní radiální vůli, bylo realizováno měření při 10-ti různých otáčkových režimech.

E. Význam pro praxi nebo pro rozvoj vědního oboru (vyjádření k významu pro praxi nebo pro rozvoj vědního oboru)

Práce je zaměřena do oblasti proudění plynu sekundárními vzduchovými cestami – labyrintovými ucpávkami LLM. Zpřesňování výpočtu hmotnostního průtoku těmito cestami umožňuje objektivněji naladit termodynamický výpočet celého motoru. Předložená práce přináší nové poznatky o významu vlivu celkové teploty proudícího plynu v labyrintové ucpávce LLM na jeho výkonové parametry.

Dosažené výsledky řešené v disertační práci a z nich formulované výstupy mají dostatečné teoretické i praktické uplatnění.

F. Publikáční činnost autora

Autor v práci uvádí 11 publikací souvisejících s disertační prací. Počet uvedených publikací je vyhovující.

G. Formální úprava disertační práce a jazyková úroveň (vyjádření ke struktuře disertační práce, k formálnímu zpracování a k jazykové úrovni)

Vlastní práce je rozdělena do devíti kapitol a je zpracována v rozsahu 104 stran A4 včetně odkazů, příloh a přehledu publikační činnosti autora. Po jazykové stránce je práce zpracována kvalitně a obsahuje minimum nedostatků, které neovlivňují kvalitu vlastní práce. Výhrady mám k některým grafickým a numerickým výstupům.

- Většina obr. s grafy např. 15 až 47 je velmi malých a vynášené průběhy jsou zbytečně obtížně čitelné. Na zbylé části stránky je následně volné místo.
- Ve sloupcích vynášené hodnoty nemají stejný počet desetinných míst a především platných míst viz. str. 33 průtokový koeficient „ μ “.
- V rovnici 26 str. 34 je nesprávně stanovený vztah pro počítaný koeficient „ e “.
- Na str. 43 obr. 62 chybí celkové schéma zařízení s umístěním posuzovaných segmentů.
- Na str. 49 je obr. 66 neúplný a nejasný. Nejsou zřejmé pozice umístěných teplotních a tlakových sond.
- Na str. 52 Tab. 19 – je pod tabulkou uvedený zcela nevhodný popis.
- Na str. 58 konec prvního odstavce $\Delta T_{Ccorr} = 0,0219$ je nesprávná hodnota má být $\Delta T_{Ccorr} = 0,0153$ viz. Tab. 18.
- Na str. 61 Obr. 81 chybí stupnice na ose „ x “.

V rámci obhajoby žádám disertanta o názory a zodpovězení následujících otázek:

- 1) Vysvětlete, proč jste testovat na zkušebním zařízení radiální vůli $RC_{corr} = 0,15$. Jaký to mělo mít význam, když numerickým výpočtem jste řešil vůle $RC_{corr} = 0,02, 0,04$ a $0,06$ a na testovaném motoru je konstantní $RC_{corr} = 0,04$?
- 2) Zdůvodněte, proč je na obr. 25 str. 22 na 1. břitu pro $RC_{corr} = 0,02$ tak vysoká hodnota průtokového koeficientu „ μ “. Měla by být nižší než na obr. 18 a vyšší než na obr. 32.
- 3) Vysvětlete, jak lze chápat hodnotu počítaného koeficientu „ $e = 3,87$ “ uvedenou pro laminární proudění na str. 34 s hodnotou „ e “ ze str. 35 obr. 49 kde je pro laminární proudění uvedená nejvyšší hodnota „ $e = 2,55$ “? Rozdíl v těchto hodnotách je více než 40%.
- 4) Vysvětlete, jak chápat tvrzení na str. 45, že Re číslo se zvyšuje díky větší rychlosti proudění a **zvětšující** se kinematické viskozitě?
- 5) Vysvětlete proč je dosahováno nejvyšších hodnot Machova čísla na posledních břitech labyrintových ucpávek obr. 20, obr. 27, obr. 34, když je uvažovaný konstantní hmotnostní průtok plynu a nárůst celkové teploty plynu?

Závěrečné zhodnocení (*celkové zhodnocení disertační práce a jednoznačné vyjádření, zda oponent práci doporučuje nebo nedoporučuje k obhajobě*)

Na základě dosažených výsledků a závěrů uvedených v práci lze konstatovat, že autor ve své disertační práci splnil všechny cíle, které si stanovil.

Závěrem konstatuji, že předložená disertační práce splňuje podmínky stanovené §47, odst. 4, zákona č. 111/1998 o vysokých školách. Zpracováním práce disertant prokázal schopnost samostatně vědecky pracovat.

K disertační práci nemám žádné vážné výhrady, je zpracována v odpovídajícím rozsahu a kvalitě a doporučuji ji k obhajobě. Po jejím úspěšném obhájení navrhuji, aby Ing. Michal ČÍŽEK obdržel akademický titul Ph.D.

V Brně dne 11. listopadu 2021

Doc. Ing. Dalibor ROZEHNAL, Ph.D.